

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2022/01828
Vårt dnr R-2022-38

Malmö den 22 december 2022

REMISSVAR: Trafikanalys rapport 2022:14 Förslag som leder till transportsektorns klimatomställning

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Sammanfattning

- Biogas är ett viktigt biodrivmedel där det finns stor potential att öka den inhemska produktionen.
- Biogas är en systemlösning som utöver klimatnyttan i att ersätta fossila bränslen även har samhällsnyttor bl.a. genom att behandla avfall och cirkulera näring i kretsloppet.
- Biogas kan produceras lokalt och har därför en viktig roll i försörjningstrygghet och beredskap.
- Avfall Sverige saknar riktade förslag för att stärka biogasens roll transportsystemet i rapporten.

2. Generella kommentarer

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter till remissen. Avfall Sveriges remissvar fokuserar på synpunkter med bäring på biogas av bioavfall när det gäller frågan om transportsektorns klimatomställning.

Bioavfall (och däri ingående det som kallas köks- och livsmedelsavfall, i dagligt tal matavfall) är en mycket bra och viktig resurs för produktion av biogas (och biogödsel) genom rötning av avfallet. Rötning av avfall är ett mycket bra och tydligt exempel på cirkulär ekonomi i praktiken, där biogas erhålls som kan uppgraderas till fordonsgas och där samtidigt ändliga resurser såsom fosfor recirkuleras för produktion av livsmedel.

Från och med den 1 januari 2024 blir det obligatoriskt i hela EU att sortera ut bioavfall¹ i såväl hushåll som verksamheter. I uppåt 90 procent av kommunerna tillhandahålls idag utsortering av sådant matavfall som lyder under kommunalt ansvar (jfr. 15 kap. 3 och 20 §§ miljöbalken). Detta gäller framför allt matavfall från hushåll och delvis matavfall från verksamheter. För sådant matavfall från verksamheter som lyder under avfallsinnehavaransvar (jfr. 15 kap. 11 § miljöbalken) samt ursprunglig avfallsproducents ansvar (jfr. 15 kap. 11 a § miljöbalken) finns en outnyttjad potential när det gäller att använda detta avfall som en förnybar resurs, inte minst genom ökad produktion av biogas och nyttiggörande av biogas som bränsle för transportsektorn.

Biogasmarknadsutredningen (Mer biogas! För ett hållbart Sverige SOU 2019:63), som presenterade sitt betänkande i december 2019 har fastslagit att biogasen spelar en viktig roll om Sverige ska uppnå de högt satta klimat- och miljömålet. Eftersom de svenska biogasanläggningarna brottas med låg lönsamhet, bl.a. på grund av snedvriden konkurrens från importerad dansk biogas som ges dubbla ekonomiska stöd, var ett av utredningens huvudsyften att lämna förslag på styrmedel som minskar denna snedvridning och förbättrar lönsamhet och konkurrenskraft hos de svenska biogasproducenterna. I budgetpropositionen för 2022 presenterade S-regeringen ett långsiktigt produktionsstöd i linje med Biogasmarknadsutredningens förslag. Det är viktigt att detta stöd verkställs så att konkurrensnedvridningen från importerad biogas utjämnas. Avfall Sverige saknar dock fortfarande genomförandet av det produktionsmål för biogas som var del i utredningens huvudförslag, som Avfall Sverige tror skulle peka ut en tydlig riktning och skapa långsiktiga förutsättningar för branschen.

Biogasen har en stor roll att spela för de transporter där elektrifiering inte är ett realistiskt alternativ, eller där elektrifieringen ligger längre fram i framtiden. Det finns alltså en outnyttjad potential i biogasen som fordonsgas. Framför allt för regionbusstrafik samt för fjärrtransporter med lastbil, men även för sjöfart. För fjärrtransporter kan fordonsgasen komprimeras till flytande biogas (LBG), vilket gör att mer bränsle kan medföras än om gasen medförs i gasform. Med LBG kan fjärrtransporter ske från t.ex. södra till norra Sverige och vice versa med ett fåtal stopp för tankning på vägen. Det förutsätter dock att

det ges stabila förutsättningar för produktion av biogas samt inrättandet av ett nätverk av tankställen inklusive långsiktiga förutsättningar för tillverkare av bussar och lastbilar. Efterkonvertering av tunga fordon (liksom lätta) till gasdrift är dessutom en reell möjlighet. Avfall Sverige anser att det behövs alternativ till eldrift av fordon och att det också av självförsörjnings- och beredskapskäl är klokt att även upprätthålla alternativ till eldrift av fordon. Övergången från biogas till elektrifiering av bussar inom kollektivtrafiken som påbörjats i vissa delar av landet borde pausas, för att säkerställa att det finns tillräckligt med el att tillgå för övriga samhällssektorer.

Den biologiska återvinningen med sin generering av biogas bidrar och kan bidra ännu mer till den nationella självförsörjningen av drivmedel. Sedan Rysslands invasion av Ukraina har vikten av försörjningstrygghet av såväl energi, drivmedel, och gödningsmedel blivit tydlig och EU har genom "Re:PowerEU" satt upp höga mål om att öka biogasproduktionen. Detta utgör ytterligare anledning att öka och framtidsstrygga stödet till den nationella biogasproduktionen. Sverige ligger långt framme när det gäller produktion av biogas och biogösel samt hur biogas i sin tur konverteras till fordonsbränsle. Detta är kunskap som efterfrågas inom övriga EU och i stora delar av världen. Att stödja den svenska biogassektorn bidrar därför också till att stärka svenska företags konkurrenskraft och exportmöjligheter i relation till andra länder.

Precis som det nämns i rapporten ser Avfall Sverige en trend att vägtrafiken i allt högre grad elektrifieras. Dock vill Avfall Sverige poängtera att tunga transporter fortfarande har en längre väg kvar till elektrifiering, och att biogas därför har en stor roll att spela för klimatomställningen av tunga transporter. Även sjöfart ser Avfall Sverige som en viktig avsättning för biogasen i framtiden. Men även industrin kommer ha stort behov av biogas, både som energikälla och insatsvara.

Biogas har utöver klimatnyttan i att ersätta fossila bränslen många andra klimat- och samhällsnyttor och är en systemlösning där inte enbart drivmedlet står i fokus. Avfall Sverige vill poängtera just biogas från bl.a. samrättningsanläggningar tar vara på existerande resurser som är i behov av behandling och alltså inte heller står i konflikt med annan användning av de biologiska resurserna på samma sätt som nytuvunnen skogs- eller jordbruksråvara kan göra, så som det beskrivs i rapportens avsnitt om målkonflikter.

Avfall Sverige saknar riktade förslag för att stärka biogasens roll i framtidens transportsystem. Förslagen som rör biodrivmedel handlar till stor del av reduktionsplikten, som endast flytande drivmedel berörs av. Avfall Sverige välkomnar förslag om krav på utsläppsminskningar från sjöfarten, och hoppas att dessa förslag kan genomföras på ett teknikneutralt sätt, så att biogasen kan vara en del av den palett av hållbarhetslösningar som behövs för framtidens transportsystem.

Behåll de styrmedel som finns för biogasdrivna lätta fordon och dess infrastruktur

Med drygt 200 publika tankstationer för komprimerad biogas skulle lätta fordon som drivs med biogas kunna öka i antal och göra stor nytta för Sverige under många år framöver. Tyvärr är trenden den motsatta idag. De lätta biogasbilarna ser ut att vara på väg bort från marknaden på sikt. Inte för att de på något sätt är ett dåligt alternativ, tvärtom, utan för att EU väljer att fasa ut förbränningsmotorn inom den lätta trafiken. Avfall Sverige instämmer med Energigas Sverige att Sverige fortsatt bör stötta omställningen till lätta biogasdrivna fordon så länge dessa finns på marknaden. Det är viktigt för att nyttiggöra den infrastruktur som har byggts upp kring de lätta fordonen och maximera klimatnyttan av den.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare för biologisk återvinning, Linn Andersson linn.andersso@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänlig hälsning,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
Vd

ⁱ Se definitionen i 5 § avfallsförordningen (2020:614): 5 § Med bioavfall avses i denna förordning

1. biologiskt nedbrytbart trädgårds- eller parkavfall,
2. biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall från hushåll, kontor, restauranger, grossister, matsalar, catering och detaljhandelslokaler, och
3. biologiskt nedbrytbart livsmedels- eller köksavfall från livsmedelsindustrin som är jämförbart med sådant avfall som avses i 2.